

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Хоу Цзяньвей	133
Національна народна китайська музика як засіб формування національної самосвідомості особистості	
Цуй Лун	136
Середовищний фактор розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури у провінції Сичуань	
Чжан Гомін	139
Організація початкової мистецької освіти КНР	
Zhang Caijing	142
The Development of Non-Formal Education in China	
Чжан Ян	145
Реалізація ідей К. Орфа в практиці навчання музики в закладах середньої освіти КНР	
Чжао Цянь	149
Значення традиційної культури у дизайн-освіті в коледжах КНР	
Чжоу Ан	152
Використання цифрових технологій у музичній освіті Китаю	
Чжоу Ілей	156
Взаємозв'язки музичної культури та мистецької освіти в дослідженнях науковців КНР	

СЕКЦІЯ II

ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Башкір О. І.	160
Онлайнві застосунки сторітелінгу як методу навчання	
Боярська-Хоменко А. В.	163
Теоретичні основи проєктування освітнього контенту в умовах змішаного навчання	
Голубнича Л. О.	166
Досвід викладання іноземної мови в умовах карантину	
Гук І. П.	170
Самоорганізація навчально-пізнавальної діяльності студентами під час дистанційного навчання	
Денисенко А. О., Ван Ціхуей	173
Онлайн-дозвілля як засіб музично-естетичного виховання майбутніх учителів мистецьких дисциплін	
Доценко С. О., Чепелєв О. О.	176
Досвід впровадження системи змішаного навчання в освітній процес	
Карпенко В. В.	180
Використання активних форм організації уроку історії в умовах дистанційного навчання (з досвіду роботи)	
Кульчицький В. Й.	183
Принципи дистанційного навчання у закладах вищої освіти	

Список використаних джерел

1. Башкір О. І. Сучасні формати підвищення кваліфікації освітянської спільноти. *Innovative solutions in modern science*. 2018. № 3(22). С. 116–128.
2. Мажуга А. В., Твердохліб Т. С. Педагогічний комікс як засіб просвітницької роботи з батьками здобувачів початкової освіти. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*: матеріали II-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Ніжин, 21 жовтня 2021 р.). Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя. Ніжин, 2021. С. 100–101.
3. Панченко Л. Ф. Цифровий сторітелінг в освіті дорослих. *Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології*: матеріали II-ї Всеукр. Інтернет-конф. (Київ, 28 квітня 2017 р.). Київ : ЦППО, 2017. С. 126–129.
4. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. Харків : Вид. група «Основа», 2016. С. 133–134.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Боярська-Хоменко А. В.

докторка педагогічних наук, доцентка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розкрито процес формування освітнього контенту, що являє собою модель, котра представлена послідовністю процесів, для кожного з яких визначено концептуально-методологічні, змістово-методичні, технологічні, управлінські компоненти. Модель має за мету побудову ефективної системи змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: *освіта, освітній контент, змішане навчання, освітній процес, педагогічне проєктування, заклади загальної середньої освіти.*

The process of formation of educational content is a model that is represented by a sequence of processes, for each of which defined conceptual-methodological, content-methodological, technological, managerial components. The model aims to build an effective system of blended learning in general secondary education.

Key words: *education, educational content, blended learning, educational process, pedagogical design, general secondary education institutions.*

Проектування освітнього контенту в умовах реалізації дистанційного та змішаного навчання є найважливішими компонентами педагогічного процесу. Зазначимо, що педагогічне проєктування – це методологія і процес створення новаторських освітніх ресурсів. У контексті дослідження важливим є також поняття «навчальний дизайн», який розглядаємо як проєктування і формування впорядкованого «естетичного» вигляду освітнього контенту [1].

У процесі проєктування освітнього контенту розв'язується комплекс взаємопов'язаних навчально-методичних, психолого-педагогічних, організаційних, технічних, технологічних, програмних, соціально-економічних, нормативних і ергономічних завдань, спрямованих на формування знань, умінь та навичок здобувачів освіти [2].

Для одержання ефективних результатів навчання педагог має підготувати набір навчальних матеріалів із урахуванням мультимедіа-підходу, згідно якого здобувач освіти має забезпечуватися освітніми ресурсами, заснованими на різних технологіях – аудіо-, відеоматеріалах електронних навчальних ресурсів, зокрема електронних навчальних курсів, що являють собою структуровані та систематизовані навчальні матеріали. Освітній контент повинен мати гнучкий сценарій, який можна «підлаштувати» до потреб й можливостей конкретного здобувача [3].

Систематизація, структурування інформації та представлення її в інтерактивному вигляді дає можливість значно поліпшити доступ до інформаційних освітніх ресурсів. Створення інформаційного освітнього середовища закладу освіти сприяє логічному впорядкуванню інформації, створює передумови для здійснення ефективної самостійної діяльності учнів.

Пропонуємо розглянути процес формування освітнього контенту як модель, котра представлена послідовністю процесів, для кожного з яких визначено концептуально-методологічні, змістово-методичні, технологічні, управлінські компоненти. Модель має за мету побудову ефективної системи змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти. При цьому визначаються фактори, за яких система буде ефективною [1].

Концептуально-методологічний компонент моделі містить складники, які визначають поведінку та зміст інших компонентів системи. Це ті складники, на основі яких формуються методи, форми навчання, вимоги до програмних та технічних засобів, а також процесів системи. Зокрема, до складника «Стандарти» входять вимоги щодо оцінювання якості навчання, інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу, технологій електронного навчання. Кожний зі стандартів має вплив на забезпечення відповідних процесів системи. Наприклад, стандарти електронного навчання будуть регламентувати технології організації електронного навчання, створення електронного навчального контенту та організацію електронного освітнього середовища.

Складник «Вимоги» містить перелік необхідних компетентностей, якими повинен володіти здобувач освіти. На основі цього складника визначається зміст навчальних планів, а також програмні платформи, які будуть розміщені в електронному освітньому середовищі. Складник «Концепції та педагогічні теорії е-навчання» містить елементи, на основі яких будується філософія змішаного навчання. На основі педагогічних теорій та принципів електронного навчання проєктуються зміст та форма подання електронних навчальних ресурсів, методи та форми навчання, які забезпечують виконання процесів системи електронного навчання. Складник «Методологічні підходи» передбачає реалізацію системного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного та синергетичного підходів. Складник «Принципи» реалізацію як загально дидактичних так і

спеціальних принципів формування освітнього контенту, зокрема: інформатизації, практичної орієнтованості, наступності, неперервності, партнерства, співробітництва [1].

Змістово-методичний компонент моделі відображає форми, методи навчання, які було доповнено формами та методами розроблення і використання елементів системи електронного навчання. Для кожного процесу виокремлено властиві йому змістово-методичні компоненти.

Технологічний компонент моделі відображає послідовність процесів, що забезпечують функціонал системи, як-от:

- підготовка електронного освітнього середовища (налаштування технічного, програмного забезпечення, акаунтів учнів);
- добір та створення електронних навчальних ресурсів (визначення стилю навчання студентів, створення е-ресурсів, апробація, атестація);
- методика та організація електронного навчання (побудова індивідуальної траєкторії, подання теорії, формування завдань та організація виконання практичних завдань, самостійної роботи, он-лайн занять, перевірка залишкових знань);
- підготовка учнів і вчителів до використання системи електронного навчання (оцінювання рівня готовності, навчання, підвищення кваліфікації);
- оцінювання якості електронного навчання (оцінювання результативності системи е-навчання, якості е-навчальних ресурсів) [1].

Технологічний компонент моделі включає програмні платформи і технічні засоби. Виокремлено програмні платформи і цифровий контент, які використовуються для процесу підготовки електронного освітнього середовища, добору та створення електронних навчальних матеріалів, підготовки викладачів до використання системи і оцінювання якості навчання.

Управлінський компонент моделі містить стандарти, процедури управління, нормативні документи стосовно організації електронного освітнього середовища та управління процесами електронного навчання [1].

Варто також наголосити на тому, що важливість планування змішаного навчання полягає в необхідності отримання бажаних результатів. На цьому етапі визначається роль учителя в освітньому процесі та забезпечується взаємодія між учнями.

Змішане навчання дозволяє педагогу використовувати різні соціальні сервіси для вирішення конкретних потреб своїх учнів і відійти від принципу «один розмір для всіх». Змішане навчання приваблює, у першу чергу, як засіб підвищення якості навчання. Крім цього, замість подання інформації в лінійній послідовності, учні можуть отримувати багатий набір інструментів і джерел інформації для побудови індивідуальної освітньої траєкторії. Але такий гнучкий підхід до формування освітнього контенту в умовах змішаного навчання вимагає високого рівня майстерності викладача та колосальних витрат часу на підготовку методичного і дидактичного матеріалу, наповнення курсів дистанційного навчання, що тягне за собою перевантаження вчителя.

На жаль, реалії сьогодення свідчать про те, що реалізація змішаного навчання відбувається досить хаотично, з періодичним введенням повного дистанційного навчання. За таких умов розподілити освітній контент між он-лайн та традиційною освітньою діяльністю вчителів ніяк не може. Тому ми пропонуємо скористатись компетентнісним підходом, адже чіткий набір компетентностей і програмних результатів навчання лежить в основі успішного педагогічного процесу. Можна рекомендувати таку послідовність:

Крок перший. Запишіть усі види діяльності, які учень повинні вміти виконувати після вивчення теми, модулю чи блоку. Дуже важливо використовувати дієслова, тобто дії для цих завдань й уникати всього, що не може бути виміряне. Зокрема, треба уникати слів «знаю», «розумію» і «ціную».

Крок другий. Ви одразу ж побачите, що деякі з дій у вашому списку більш складніші за інші. Розташуйте їх у порядку зростання складності, використовуючи таксономію Блума.

Крок третій. Визначте, яку діяльність учні можуть засвоїти самостійно і продемонструвати, а яку найкраще засвоювати разом з ними, використовуючи різні методи активного навчання.

Такі завдання повинні бути покладені в основу обраної моделі змішаного навчання.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В., Доценко С. О. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів: досвід Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. *Дидактика*. 2021. Вип. 1. С. 7–13. DOI: 10.5281/zenodo.5547047.
2. Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології : збірник матеріалів II-ї Всеукраїнської Інтернет-конференції (м. Київ, 28 квітня 2017 р.). Київ : ЦППО, 2017. 424 с.
3. Собченко Т. М. Змішане навчання: поняття та завдання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 75. Т. 3. С. 73–76.

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Голубнича Л. О.

докторка педагогічних наук, професорка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна

Стаття присвячена досвіду викладання іноземної мови у вищій школі (кафедрою іноземних мов № 3 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого) в умовах обмеження соціальних контактів, викликаного пандемією. Наведено приклади хмарних технологій, за допомогою яких